

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului depus de CAP „Singureanca Agro”, reprezentată de avocatul Constantin Moraru,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul Teritorial Bălți al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului satului Singureni, raionul Rîșcani, terț CAP „Singureanca-Agro” cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva deciziei din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Bălți

*(Dosarul nr. 3ra-965/23
NR. PIGD 2-21119282-01-3ra-21092023)*

Temeiurile recursului nu se încadrează în prevederile art.246 din Codul administrativ (în vigoare până la 1 septembrie 2023). Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie un temei de casare a deciziei contestate. Invocarea declarativă a faptului că decizia instanței de apel se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor

Au examinat anterior cauza judecătorească: Instanța de fond: I. Rusu,
Instanța de apel : S. Procopciuc, D. Corolevschi, D. Stănilă

09 octombrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului depus de CAP „Singureanca Agro”, reprezentată de avocatul Constantin Moraru

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte*,

Mariana Ursachi,

Oxana Parfeni, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La data de 04 august 2021 Oficiul Teritorial Bălți al Cancelariei de Stat a depus acțiune în judecată împotriva Consiliului satului Singureni prin care a solicitat anularea deciziei Consiliului satului Singureni nr. 03/02 din 21 mai 2021 „Cu privire la darea în arendă a terenurilor aferente”.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în baza art. 63 și 67 al Legii nr. 436/2006 privind administrația publică locală și pct. 8 lit. g) din Regulamentul cu privire la organizarea și funcționarea Oficiilor teritoriale ale Cancelariei de Stat, aprobat prin HG nr. 845/2009, a efectuat controlul de legalitate al Deciziei consiliului satului Singureni nr. 03/02 din 21.05.2021 „Cu privire la darea în arendă a terenurilor aferente”. Ca urmare a exercitării controlului de legalitate al actului administrativ menționat s-a constatat că, consiliul local prin decizia în cauză a decis darea în arendă a terenurilor aferente cu nr. cadastral XXXX precum și a împuternicit Primarul satului Singureni să încheie contractul de arendă cu arendașul, care deține construcțiile amplasate pe terenurile proprietate publică a APL.

3. A invocat reclamantul prevederile art. 68 alin. (3) și (4) al Legii privind administrația publică locală, menționând că, de către pârât nu au fost respectate prevederile legale referitor la notificarea înaintată și decizia consiliului satului Singureni nr. 03/02 din 21.05.2021 nu a fost abrogată, și respectiv Oficiul înaintează prezenta acțiune în judecată. Consideră că, decizia Consiliului satului Singureni nr. 03/02 din 21.05.2021 este ilegală pornind de la prevederile art. 14 alin. (2) lit. b), c) și d) din Legea privind administrația publică locală nr. 436 din 28.12.2006.

4. A reținut reclamatul că, emitentul actului administrativ și-a motivat decizia în partea de legalitate a actului - pe prevederile hotărârii Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la vânzarea - cumpărarea și locațiunea/arenda terenurilor aferente, deși nu se

atestă a fi prezente documentele necesare care să confere forță probantă și să asigure legalitate deciziei nr. 03/02 din 21.05.2021.

5. A menționat că, norma specială în materie, hotărârea Guvernului 1428/2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la vânzarea - cumpărarea și locațiunea/arenda terenurilor aferente, stabilește condițiile și modul de arendă a terenurilor aferente din domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale, inclusiv a construcțiilor nefinalizate, precum și a terenurilor aferente imobilelor private, înființate în afara procesului de privatizare, a terenurilor cu destinație agricolă aferente construcțiilor private atribuite în calitate de cotă-parte valorică din patrimoniul întreprinderilor agricole (depozite, frigidere destinate păstrării produselor agricole, fațări, ateliere de reparație și de păstrare a mecanismelor (agregatelor) agricole, ferme zootehnice, inclusiv amenajări piscicole, instalații de desecare, de irigare, dacă nu au fost atribuite la altă categorie de destinație), folosite în scopul producției agricole.

6. Prin urmare, în conformitate cu prevederile pct. 3 al actului normativ menționat, terenul aferent este compus din suprafața de teren pe care sînt amplasate nemijlocit bunurile imobile (clădiri, edificii, construcții nefinalizate) și terenul adiacent, utilizat în procesul tehnologic și/sau pentru deservirea acestora. Concomitent reclamantul a invocat prevederile pct. 6 din Regulament care stabilește că, vânzarea sau locațiunea/arenda terenurilor aferente din domeniul privat al unităților administrativ-teritoriale/UTA Găgăuzia se efectuează de către autoritățile administrației publice locale, la decizia consiliilor locale. În decizie se va indica numărul cadastral, suprafața și adresa terenului. Iar, potrivit pct. 7 cumpărător sau locatar/arendaș al terenului aferent (în continuare - cumpărător) poate fi proprietarul bunului privatizat sau privat, amplasat pe acest teren.

7. Drept urmare, reclamantul a invocat că, norma legală stabilește expres elementul obligatoriu ca arendaș al terenului aferent poate fi proprietarul bunului privatizat sau privat, amplasat pe acest teren. Potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile, bunurile cu numărul cadastral XXXX aparțin cu drept de proprietate autorității publice locale, iar pe terenurile respective nu sînt amplasate și înregistrate careva bunuri imobile, deci terenurile în cauză nu sunt terenuri aferente bunului privat sau privatizat. Astfel, darea în arendă a bunurilor în cauză contravine normelor de drept, or, art. 14 alin. (2) lit. b) și c) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006, prescrie în atribuțiile de bază ale consiliului local, că bunurile domeniu public și domeniu privat al satului se administrează în condițiile legii.

8. De asemenea, a mai invocat reclamantul și prevederile art. 77 alin. (2) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006, potrivit căroră - actele juridice de administrare și de dispoziție privind bunurile proprietate publică a unității administrativ-teritoriale se încheie cu persoanele fizice și persoanele juridice de drept privat prin licitație publică, organizată în condițiile legii, cu excepția cazurilor stabilite expres prin lege. Procedura

licitării pentru obținerea dreptului de încheiere a contractului de arendă urma a fi petrecută în conformitate cu Regulamentul privind licitațiile cu strigare și cu reducere, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 136 din 10.02.2009, care stabilește că organizarea și desfășurarea licitației este condiționată de prioritatea prețului maxim propus, or, organizarea licitației, presupunea accesul liber și egalitatea tuturor doritorilor de a obține dreptul la arenda bunului proprietate a unității administrativ-teritoriale.

9. A susținut reclamantul că, omiterea acestei proceduri și atribuirea în arendă a terenului, în mod preferențial, unei persoane, încalcă principiul expus din art. 34 alin. (1) al Constituției RM, care asigură egalitatea și liberul acces la licitație a tuturor doritorilor. Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație nu poate fi îngădit. Din aceste considerente e nevoie ca actele administrative ale autorităților administrației publice să fie emise în baza și în vederea executării legislației în vigoare. Legea și respectarea legalității cer ca activitatea organelor administrației publice locale să fie conforme acestora. Prin prisma normelor expuse rezultă că decizia Consiliului satului Singureni nr. 03/02 din 21.05.2021 „Cu privire la darea în arendă a terenurilor aferente”, este ilegală fiind adoptată contrar prevederilor legii.

10. Prin încheierea din 17 decembrie 2021 a judecătoriei Drochia, sediul central, a fost atras în proces în calitate de terț CAP „Singureanca-Agro”.

11. Prin hotărârea din 01 iunie 2022 a judecătoriei Drochia, sediul Central, cererea de chemare în judecată a fost admisă integral. S-a anulat decizia Consiliului sătesc Singureni nr. 03/02 din 21 mai 2021 „Cu privire la darea în arendă a terenurilor aferente cu numerele cadastrale XXXX.

12. La data de 30 iunie 2022, prin intermediul poștei electronice reprezentantul CAP „Singureanca-Agro”, avocatul Constantin Moraru, a contestat cu apel hotărârea judecătoriei Drochia, sediul central din 01 iunie 2022, solicitând casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi decizii prin care să fie respinsă acțiunea.

13. Prin decizia din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Bălți a fost respins apelul depus de reprezentantul CAP „Singureanca-Agro”, avocatul Constantin Moraru și menținută hotărârea din 01 iunie 2022 a judecătoriei Drochia, sediul Central.

14. În motivarea soluției sale Curtea de Apel Bălți a reținut că CAP „Singureanca-Agro” nu a confirmat dreptul său de proprietate asupra construcțiilor. Or, publicitatea modificărilor conferă putere juridică acestora și opozabilitate dreptului înscris, la fel condiționează constituirea efectelor juridice, întrucât orice modificare există atît timp cît este înregistrată în registrele de publicitate, iar dacă nu-i înregistrată – nu există.

15. Drept urmare, ținând cont de norma legală specială în materie și anume de pct. 7 al Regulamentului, care stabilește expres procedura de urmat și subiecții care dispun de dreptul de a încheia contractul de arendă a terenului aferent, consideră instanța d apel că, CAP „Singureanca-Agro” nu

dispune de dreptul și nu întrunește condițiile la arenda terenurilor aferente cu nr. cadastrale XXXX cu S=1, 03880 ha și nr. XXXX cu S=1, 61220 ha, or, ultimul nu este proprietarul bunurilor imobile (construcțiilor) aflate pe acest teren. Mai mult ca atât, CAP „Singureanca-Agro” nu a confirmat dreptul său de preferință la arenda terenurile nr. cadastrale XXXX, or, dreptul de preferință, este acel drept care constă în facultatea conferită titularului dreptului real de a avea prioritate față de titularii altor drepturi reale.

16. A menționat instanța de apel că, în cazul în care CAP „Singureanca-Agro” nu deține dreptul preferențial la arenda terenurilor nominalizate, iar deținătorii cotelor-valorice nu și-au realizat dreptul la arenda terenurilor în cauză, aceste terenuri urmau a fi scoase la licitație publică, or, potrivit prevederilor art. 77 alin. 2) din Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006, Actele juridice de administrare și de dispoziție privind bunurile proprietate publică a unității administrativ-teritoriale se încheie cu persoanele fizice și persoanele juridice de drept privat prin licitație publică, organizată în condițiile legii, cu excepția cazurilor stabilite expres prin lege.

17. A concluzionat instanța de apel că, decizia Consiliului satului Singureni, r-nul Rîșcani nr. 03/02 din 21 mai 2021, a fost emisă cu derogări de la prevederile legale, ceea ce a dus la anularea actului contestat.

18. La 20 iulie 2023, CAP „Singureanca-Agro”, reprezentată de avocatul Constantin Moraru a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 13 octombrie 2023 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei contestate, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

19. În motivarea recursului, a invocat instanța de apel nu a intrat în esența speței or, conform Legii nr. 1007-XV din 14.12.2007, privind cooperativele de producție și conform Statutului Cooperativei Agricole de Producție „Singureanca-Agro”, desfășoară activitatea strict în interesul a 963 de cotași, care dețin certificate de proprietate privată în cote părți asupra construcțiilor din care se compune ferma zootehnică. Astfel fiind spus, ferma zootehnică care este gestionată de către CAP „Singureanca Agro”, amplasată în extravilanul sat. Singureni r-nul. Rîșcani, pe terenurile cu numere cadastrale XXXX, care este compusă din mai multe construcții cu numere cadastrale, constituie proprietate privată nu a cooperativei Agricole de producție „Singureanca-Agro”, dar a tuturor membrilor ei, proporțional egală sumei de bani reflectată în certificatele de privatizare.

20. A mai indicat recurentul că, instanța de apel nu a luat act de cele invocate de către CAP „Singureanca-Agro”, că ferma zootehnică cu construcțiile aferente, este proprietate privată comună care aparține tuturor membrilor CAP „Singureanca- Agro”, conform certificatelor de proprietate privată asupra cotelor-părți valorice, eliberate de Agenția teritorială Edineț Departamentul de Stat al Republicii Moldova pentru Privatizare, drept de proprietate care a fost obținut conform Legii cu privire la privatizare nr. 627-XII din 04.07.1991.

21. Consideră recurentul că instanța de apel a interpretat eronat legea și anume pct. 3, și 7, din Regulamentul cu privire la vânzarea-cumpărarea și locațiunea/arenda terenurilor aferente, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1428 din 16.12.2008 și anume proprietarii bunurilor privatizate sau private, amplasate pe terenurile cu numere cadastrale XXXX, aparțin persoanelor fizice care dețin certificate de proprietate privată în cote părți asupra construcțiilor din care se compune ferma zootehnică, iar persoana juridică CAP „Singureanca-Agro”, acționează exclusiv în interesele proprietarilor, membrilor săi.

22. A concluzionat recurentul că instanța de apel, a examinat superficial cazul, o parte din probele prezentate de către CAP „Singureanca Agro” au fost apreciate eronat, iar o altă parte instanța de apel în general le-a lăsat fără examinare, totodată s-a expus pe careva aspecte care nu au fost invocate în cererea de apel, fapt pe care îl catalogăm ca fiind admisă o eroare judiciară, care pune în imposibilitate instanța de recurs să adopte o soluție finală pe acest caz.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23. Art. 244 alin. (1) Cod administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede următoarele:

„(1) Hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.”

24. Art. 245 Cod administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) relevă că:

„Recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.”

25. Art. 246 alin. (1) și (2) Codul administrativ (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede:

”(1) Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere,

(2) Recursul se declară inadmisibil în special când:

a) decizia instanței de apel nu poate fi contestată cu recurs;

b) recursul este depus în mod repetat;

c) recursul este depus de o persoană neîmputernicită;

d) recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1);

e) motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2);

f) cererea de recurs nu corespunde cerințelor stabilite la art. 244 alin. (2), art. 233 alin. (1) și (2) și art. 234 alin. (2) și recurentul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de Curtea Supremă de Justiție”.

26. Art. XI alin.(3) Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) prevede:

”Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

27. Referitor la termenul de depunere a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că Curtea de Apel Bălți a pronunțat dispozitivul deciziei contestate la 22 iunie 2023, care a fost notificată recurentului la data de 03 iulie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d. 67, vol.2). Din materialele dosarului rezultă că, instanța de apel a notificat copia deciziei integrale recurentului la data de 12 septembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la dosar (f.d.73, vol.2). Astfel, recursul este depus cu respectarea prevederilor art. 245 din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023).

28. La 30 octombrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia recursului (inițial și motivat) depus de CAP „Singureanca-Agro”, reprezentată de avocatul Constantin Moraru, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referințelor, cu toate acestea intimații nu au depus referințe (f.d.202).

29. În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

30. Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

31. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

32. În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

33. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

34. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

35. În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A)

36. Din aceste motive, în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară ca inadmisibil recursul depus de CAP „Singureanca-Agro”,
reprezentată de avocatul Constantin Moraru.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni